

Eduskunta
Tulevaisuusvaliokunta

Kirjallinen lausunto**Asia: VNS 1/2020 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021–2024**

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön kirjallista lausuntoa vuosia 2021–2024 koskevasta julkisen talouden suunnitelmasta.

Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Julkisen talouden suunnitelmaa valmisteltiin poikkeusolojen keskellä. Koronavirustilanteen puhkeaminen on johtanut kansainvälisen talouden taantumaan, tuotannon häiriöihin ja kysynnän rajuun vähenemiseen. Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan noin 5,5 % kuluvana vuonna. Työllisyys heikkenee ja sekä työttömyys että lomautukset lisääntyvät nopeasti. Talouspolitiikan avulla lievennetään tuotantoon ja kysyntään kohdistuvia epäsuotuisia vaikutuksia. Kesäkuun alussa annettavaan lisätalousarvioesitykseen valmistellaan talouden nopeaa elpymistä tukevia kohdennettuja, nopeavaikutteisia ja määräaikaista toimenpiteitä. Elvytystoimien rinnalla on välttämätöntä päättää myös rakenteellisista toimista, joilla Suomi palautetaan kriisin jälkeen kestävänsä kasvun, korkean työllisyyden ja kestävänsä julkisen talouden uralle. Syksyn 2020 budjettiriihessä linjataan talouspolitiikan kokonaisuudesta sekä määritetään toimenpiteitä, jotka vahvistavat julkisen talouden kestävyyttä ja työllisyyttä ottaen huomioon taloudellisessa toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset.

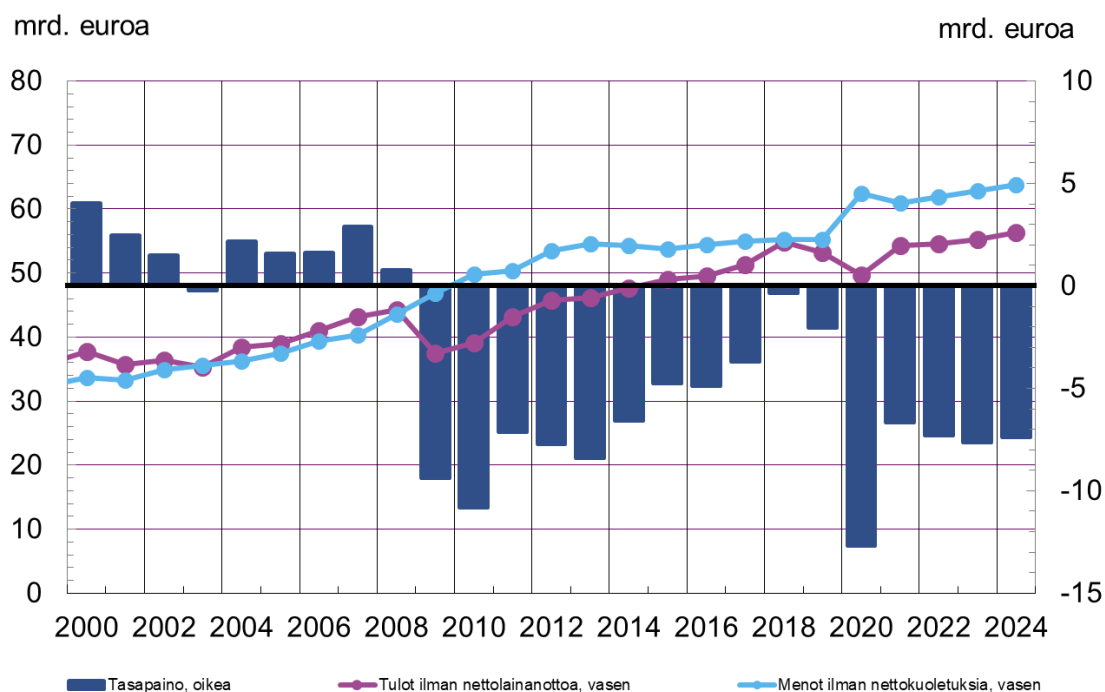
Julkisen talouden suunnitelmassa budjettitalouden menot ovat vuosina 2021–2024 n. 60,6–61,0 mrd. euron vuositasolla (vuoden 2021 hinnoin). Menojen kasvu vuosina 2021–2023 on n. 1,5–1,8 mrd. euroa / vuosi suhteessa edelliseen kehyspäättökseen. Karkeasti noin puolet lisäyksestä (n. 0,7–1,0 mrd. euroa / vuosi) aiheutuu VM:n uuden ennusteen aiheuttamasta muutoksesta suhdanneluonteisiin menoihin. Lakisääteiset indeksikorotukset selittävät muutoksesta n. 0,4 mrd. euroa / vuosi. Lisäksi määrärahatasoa korottavat koronavirustilanteen johdosta päätettyjen toimien heijastusvaikutukset kehyskaudelle. Jo aiemmin tehtyjen päätösten mukaisesti pysyvien julkisen talouden menojen lisäys on n. 1,4 mrd. euroa vuoden 2023 tasolla. Panostuksia kohdennetaan mm. sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveystalouteen, varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen sekä ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisiin toimiin.

Vaikka talouden häiriön oletetaan olevan lyhytaikainen, jää julkiseen talouteen tästä poikkeuksellisesta taantumasta syvät jäljet. Lähivuosina näkyvässä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä. Kuluvana vuonna julkisen talouden velkasuhde kääntyy jyrkkään kasvuun ja nousee liki 10 prosenttiyksiköllä lähelle 70 prosenttia. Vuonna 2024 velka suhteessa BKT:hen uhkaa lähestyä jo 80 prosenttia. Velkasuhteen äkillinen kasvu johtuu BKT:n supistumisesta sekä etenkin valtionhallinnon, mutta myös paikallishallinnon alijäämien mittavasta kasvusta.

Julkisessa taloudessa on edelleen mittava kestävyysvaje eli pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulot eivät riitä menojen katteeksi. Tulojen ja menojen epätasapaino syntyy keskipitkän ja pitkän aikavälin näkymistä. Koronavirustilanteen aiheuttama talouden suhdanteen äkillinen heikkeneminen ja julkisten menojen kasvu kasvattavat alijäämää ja velkasuhdetta keskipitkällä aikavälillä. Pidemmällä aikavälillä julkisen talouden kestä-

vyyttä heikentää erityisesti väestön ikääntyminen. Nykyisellä kokonaisveroasteella ei näin ollen pystytä rahoittamaan kasvavia menoja. Jos julkista taloutta ei vahvisteta, pysyvä tulojen ja menojen epätasapaino eli kestävyysvaje johtaa hallitsemattomaan velkaantumiseen.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 17.4.2020

Kestävän kehityksen budjetointi

Ilmiöpohjaista budjetointia jatketaan etenkin kestävän kehityksen budjetoinnin kautta. Julkisen talouden suunnitelma sisältää analyysin hiilineutraaliutta edistävästä määrärahoista. Julkisen talouden suunnitelmassa hiilineutraaliuteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä n. 2,0 mrd. eurolla v. 2021 alentuen 1,7 mrd. euroon v. 2024. Vuoden 2021 määrärahasoa korottaa länsimetron ja eräiden muiden määräaikaisten raidehankkeiden avustusten ajoittuminen. Lisäksi hallitusohjelman mukaiset lisäykset painottuvat kehyskauden alkuun määräaikaisten tulevaisuusinvestointien päättyessä v. 2022. Selvästi suurimmat hallitusohjelman mukaiset strategiset kokonaisuudet ovat hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi sekä maatalouden kestävä kehitystä edistävät toimenpiteet. Edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna hiilineutraaliutta edistävien määrärahojen osalta on tapahtunut joitain ajoitus- ja volyymimuutoksia tapahtunut, mutta merkittäviä päätösperäisiä muutoksia ei ole tehty.

Armi Liinamaa
Budjettineuvos
Valtiovarainministeriö
Budjettiosasto